

Tuinspiegel

november 2023

Jaargang 60

*Belangrijke
data*

NIEUWJAARSBORREL
Zondag 13 januari 2024
**ALGEMENE
LEDENVERGADERING**
23 maart 2024

In dit nummer o.a.

- Geschiedenis van Buytentwist
- Bodem, spitten en wormen
- Verslag Jubileum Oogstborrel

KLUSSEN VOOR HERFST EN WINTER.

Na een lang groeiseizoen, is vorige maand de roodborst inmiddels weer gearriveerd en is de groei nu tot stilstand gekomen.

Hieronder lees je tips voor het winterseizoen. Wil je meer weten? Op de hieronder genoemde websites is betrouwbare informatie te vinden.

November

In november is er nachtvorst te verwachten en van de groentes staan nu vooral de winterse diehards nog op het land.

Ze zorgen voor kleur en silhouet: kool, spruiten, prei.

Staat er een kas op jouw tuin, dan kun je in dit seizoen nog wel bladgroentes als spinazie, rucola en mosterdblaadjes telen. De groei gaat traag, maar je bent verzekerd van fris groen op je bord in de winter. Kasramen schoonmaken helpt voor optimaal licht en warmte in de winter!

De bodem kun je nog steeds blijven mulchen met een laag plantenresten. Door klimaatverandering zijn er steeds nattere winters te verwachten. Regen heeft op een bedekte bodem veel minder vat. Bodemstructuur- en leven blijven intact.

Egel en pad overwinteren in een berg verdord blad op een beschutte plek. Ook is het nu tijd om vogelhuisjes schoon te maken met heet sodawater. Een takkenwal van gesnoeiده hout voorziet in een schuilplaats voor insecten en vogels. En natuurlijk kun je nu nog biologische bloembollen planten. Vroegbloeiende bollen, zoals narcis, krokus, druifje en tulp voorzien in stuifmeel voor bijen en andere insecten op vroege zonnige voorjaarsdagen. De website van de AVVN

geeft een praktische lijst van biologische (bollen)kwekers en webshops. Zoals inmiddels bekend is het van belang om op de tuin te werken met biologische producten, omdat op niet-biologische producten (zaden, bollen, planten) zitten resten van bestrijdingsmiddelen, zeer schadelijk m.n. voor (bestuivende) insecten.

December

In de donkere dagen valt het werk op de tuin stil en is er tijd om terug te blikken en plannen te maken. Welke lessen zijn er te trekken uit het vorig seizoen? Wat zijn je

plannen voor volgend jaar? Het is nu de tijd om zaden te bestellen. Er is steeds meer keus uit biologische zadenleveranciers. Het

Belgische Velt zie stuurt haar leden jaarlijks een zadencatalogus met een keur aan groenten-, bloemen, en kruidenrassen van diverse biologische zadenleveranciers. En als je toch niet stil kunt zitten: verzorg je tuingereedschap. Scherp en goed onderhouden gereedschap is zoveel plezieriger om mee te werken. Of timmer nu alvast een bijenhotel!

Januari

Het winterseizoen is, als het niet vriest, geschikt om je (klein)fruit te verzorgen. Verzorg de bodem rondom struik of boom: houdt een boomspiegel vrij, geef compost. En breng hierop een dikke mulchlaag aan, tegen onkruid en ter bescherming van de wortels. Bij vorstvrij weer kun je de struik van zwarte bes en aalbes verjongen door oude en kruisende takken weg te snoeien. Geef de struik ruimte en licht in het hart, dit bevordert de vruchtvorming. Voor appel en peer geldt dit ook: schurende en slechte takken kunnen worden gesnoeid evenals sterk vertikaal groeiende twijgen. Pruimen worden

NIET gesnoeid in de winter maar na de oogst. In december of begin januari kunnen de takken van de druif op 2 knoppen worden gesnoeid. Kijk op de website van Velt voor meer informatie over fruitsnoei in de winter bij diverse fruitsoorten

Herma Wiers

Websites

www.groei.nl/tuinkalender

www.velt.be

www.avvn/natuurlijk_tuinieren

www.velt/nu/hoe-snoei-je-een-fruitboom

Foto cover: John Peters

ALGEMENE INFORMATIE

(bij voorkeur benaderen via e-mail, slechts in nood per telefoon!)

BESTUUR:

VOORZITTER

Hetty Karman, A10

TEL.: 06-15036180,

E-MAIL: voorzitter@buytentwist.nl

PENNINGMEESTER

Coen Mijnlief, A10

TEL.: 06-10944457,

E-MAIL: penningmeester@buytentwist.nl

SECRETARIS

Wim van Midwoud, A28

TUINUITGIFTE

(INCL. WACHTLIJSTBEHEER)

TEL.: 06-46094540,

E-MAIL: secretaris@buytentwist.nl

BESTUURSLEDEN

Marianne Narold

AANSPEERKUNT WERKGROEPEN,

WERKBEURTEN EN COMPLEXBEHEER

TEL.: 06-27252636

Yvonne Clason, A34

REDACTIE TUINSPIEGEL

TEL.: 023-5263438,

E-MAIL: y.clason@kpnmail.nl

Dick Melman, A07

WERKGROEP NATUURLIJK DOEN!

AANSPEERKUNT WERKGROEP

INSECTENTUIN

TEL.: 023-5259469

Anne Kok, A14

COÖRDINATIE TUIN - EN

OPSTALCOMMISSIE, TOC

TEL.: 06-53643222,

E-MAIL: anna.kok@hotmail.com

TAKEN COMPLEXBEHEER,

I.O. MET MARIANNE NAROLD

Joop van Turnhout, A41

TEL.: 06-83213616,

PLANNING WERKBEURTEN

Christine Vlamings, B03

TEL.: 06-10401330,

E-MAIL: werkbeurt@buytentwist.nl

VOOR OVERZICHT WERKMEESTERS:

WEBSITE WWW.BUYTENTWIST.NL

BANKREKENING VAN DE VERENIGING

NL83 TRIO 0379447703

t.n.v. penningmeester

Buytentwist

te Overveen

ADRES BUYTENTWIST

Bloemendaalseweg 185C,

2051 GA Overveen,

E-MAIL: info@buytentwist.nl

REDACTIE TUINSPIEGEL

Yvonne Clason, A34

Erik Kwant, B32

E-MAIL: y.clason@kpnmail.nl

Jubileumjaar.

Het jubileum van onze vereniging is dit jaar op verschillende momenten in het jaar gevierd. Met name zondag 24 september hebben we uitgebreid aandacht besteed aan ons 75-jarig bestaan. Hulde aan de feestcommissie, die deze activiteiten heeft bedacht en uitgevoerd. In dit novembernummer van de Tuinspiegel wordt uitvoerig verslag gedaan en ik ben ervan overtuigd dat iedereen die er was een bijzonder leuke middag heeft gehad. De keuze om het feestje vooral met de eigen leden te vieren heeft goed uitgepakt. Diverse Buylentwisters blijken niet alleen aardige tuinders te zijn, maar hebben ook nog andere talenten die ze met ons hebben willen delen. Aanwezigen konden onbekende planten laten determineren en men kon bloemen uit eigen tuin gebruiken om textiel of papier te decoreren dan wel er mooie boeketten mee maken. Daarnaast was er een kraam waar groenten en fruit ter plekke verwerkt werden tot heerlijke gerechten. Dit alles gaf een goede indruk omtrent de grote diversiteit in geteelde gewassen op Buylentwist.

Er was een kort officieel gedeelte waarbij onder andere de prijs voor de grootste oogst aan Heilige Boontjes werd uitgedeeld en een prachtig jubileumlied werd gezongen.

Gemeente Bloemendaal was uitgenodigd om onze jubileumborrel bij te wonen, maar helaas kon niemand aanwezig zijn. Er werd wel een bloemetje bezorgd namens het college van B&W. Wist u al dat wij als jubilerende vereniging €500,- krijgen van Bloemendaal? De AVVN was wel vertegenwoordigd in de persoon van Sanne Veel (dochter van Piet Veel en Marianne Narold), die ons een waardebon van €75,- overhandigde.

Na het officiële gedeelte is er in ontspannen sfeer nog gezellig geborrel en genoten van het aangename herfstzonnetje.

En dan “gewoon” weer terug naar de eigen tuin. De mededeling van de TOC dat slootkanten en zijpaden vóór 1 oktober netjes bijgewerkt diende te zijn, riep op tot snoeien en opruimen.

Gelukkig is het nu ook het seizoen van herfstframbozen en pompoenen, dus voldoende aanleiding om te genieten van de tuin. Dit jaar heb ik een zeer mooie oogst en kan ik me gaan uitleven met de 1600 pompoenrecepten op USB-stick die ik heb aangeschaft n.a.v. een tip van Yvonne Clason in een vorige Tuinspiegel. Mijn buttercup pompoen heb ik inmiddels geprobeerd en hij is, zoals het etiket op het zakje zaad beloofde, inderdaad aangenaam zoet van smaak. Een echte aanrader. De oliepompoenen hebben prachtig goudgeel liggen glanzen in de herfstzon en mogen nog even intact blijven; de 6 Jack 'o Lantern pompoenen zijn een leuk kadootje voor vrienden en kennissen.

Ik wens u allen weer veel tuinplezier.

Hetty Karman

Voorzitter Buylentwist

Geschiedenis *Deel 1* van Buytentwist

Voor een goed begrip van het landschap waarin ons tuincomplex is gelegen moeten we in eerste instantie een paar duizend jaar terug in de tijd. Na de laatste ijstijd, die zo'n 10.000 jaar geleden eindigde steeg de zeespiegel door de afsmeltende ijskap-pen snel tot vrijwel het huidige niveau. Daarbij zette de zee door middel van aangespoeld zand strandwallen af. In eerste instantie 5200 jaar geleden de meest oostelijk gelegen strandwal waarop het kerkje van Spaarnewoude staat, vervolgens westelijk de strandwal waarop later Heemstede en Haarlem zijn gebouwd zo'n 4800 jaar geleden.

Ontstaan van strandwal

Rond 2000 jaar geleden ontstond de strandwal waarop de Oude duinen zijn gevormd en wat bij ons nog de binnen-duinrand vormt. Het gemeentehuis van Bloemendaal staat daar op. Die Oude duinen waren niet zo geaccidenteerd als de latere Jonge duinen, gemiddeld waren ze zo'n beetje 3 á 4 meter hoog. Belangrijk voor ons is dat tussen deze laatst ontstane strandwallen een

In dit nummer treffen de lezers deel 1 aan, met als inhoud de vroegste geschiedenis t/m de middeleeuwen, waarbij het vooral gaat over de ontstaanswijze van het landschap van Zuid-Kennemerland en het gebruik daarvan door zijn vroegste bewoners.

Deel 2 vervolgt met de gebruiksgeschiedenis na de middeleeuwen, en dan met name over de blekerijen en in het bijzonder de blekerij die Buytentwist werd.

strandvlakte lag (zie figuur 1). In eerste instantie moet dat een zilt kwelderland-schap zijn geweest, maar in die tijd verplaatste ook de monding van het Oerij naar het noorden van de plek van de huidige IJmond naar Castricum waar-door de zee veel verder weg kwam te liggen. Dit betekende dat het milieu van brak naar zoet verschoof. Hiermee kwam in de strandvlakte veenvorming op gang, helemaal toen enkele eeuwen voor onze jaartelling de monding van het Oerij dichtslabde en het gehele systeem zoet werd. Bovendien beteken-

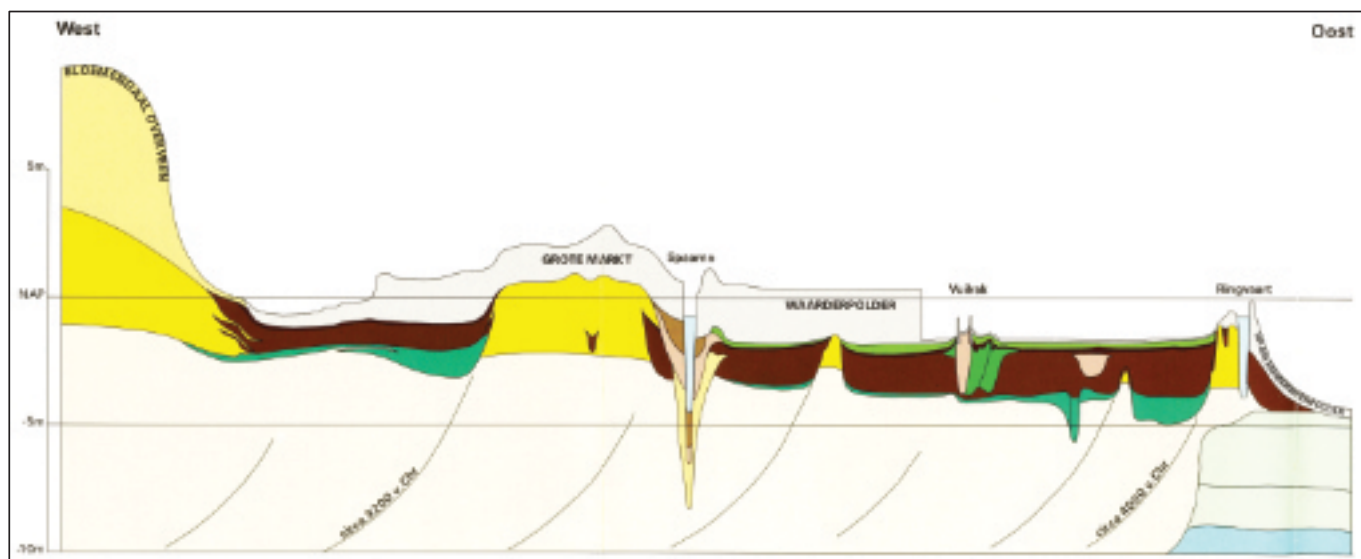
de dit een stijging van de waterstand. Dit betekent grofweg dat tot aan de ontginningen in dit gebied, zo rond het jaar 1000 AD, er dus ca 3000 jaar veen is gevormd in de strandvlakte. Dit vormt de ondergrond van onze tuinen. In de bouwput van Oldenhove, naast ons complex, werd de onderkant van de veenlaag gedateerd op 2050 voor Chr. In onze tuinen is het veen op een diepte van 75 cm gedateerd op Midden Brons-tijd, ca 1500 voor Christus (med. Wim Bosman). Als je ook in beschouwing neemt dat er na het jaar 1000 aan de bovenkant veen verweerd is door oxyda-tie dan moet je niet gek opkijken dat als je bij ons twee spaden diep spit je veen naar boven haalt uit het begin van de jaartelling.

Bewoning vanaf de Steentijd

De Jonge duinen stoven vanaf de 10e en 11e eeuw over de Oude duinen heen, een proces dat voortduurde tot ca 1600 en het beeld van de duinen bepaalde zoals we dat nu kennen.

Maar afgezien van de overstuiving door de Jonge duinen is de basisstructuur

Schematisch geologisch profiel over Haarlem

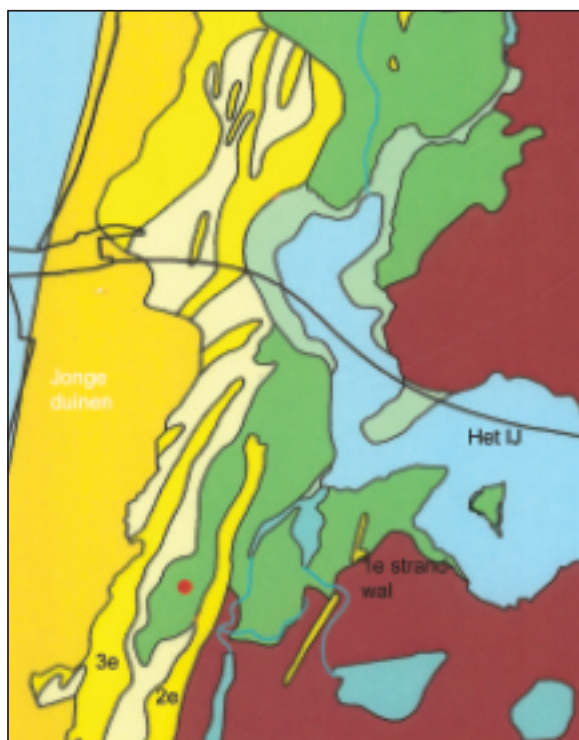
geometrisch ing. Wim Bosman, 1986

▲ **Figuur 1.** Schematisch geologisch profiel over Haarlem, Wim Bosman. Buytentwist ligt in de aan de linkerkant weergegeven strandvlakte.

van het landschap vanaf 2000 v. Chr hetzelfde als op de kaart uit 1350 AD (figuur 2). D rode stip op de kaart geeft de globale locatie van Buytentwist aan. De strandwallen en oude duinen werden al vanaf de Steentijd bewoond. De Romeinen kwamen en bouwden een fort - bij wat nu Velsen is - aan de Flevo (zoals het Oerij toen heette), maar na enkele jaren trokken ze zich terug achter de Limes, de grens langs de Rijn, die toen bij Katwijk uitmondde. Daarna volgde een aantal eeuwen met een lage bevolkingsdruk, waarna eerst in de Vroege middeleeuwen (500 – 800) weer sprake is van economische ontwikkeling. In onze regio was aanvankelijk Velsen (Felison, “nederzetting aan de Vlie (alias Flevo)) de belangrijkste plaats; hier werd vóór 800 AD de eerste kerk in deze streek gebouwd. Haarlem (Haralam, “woonplaats op een heuvelrug”) was in die dagen nog slechts een gehucht. Pas nadat in 1220 bij wat nu Spaarndam is een dam en sluis in het Spaarne werden gebouwd, zodat er goede scheepvaart mogelijk was, ontwikkelde het zich door de handel tot stad.

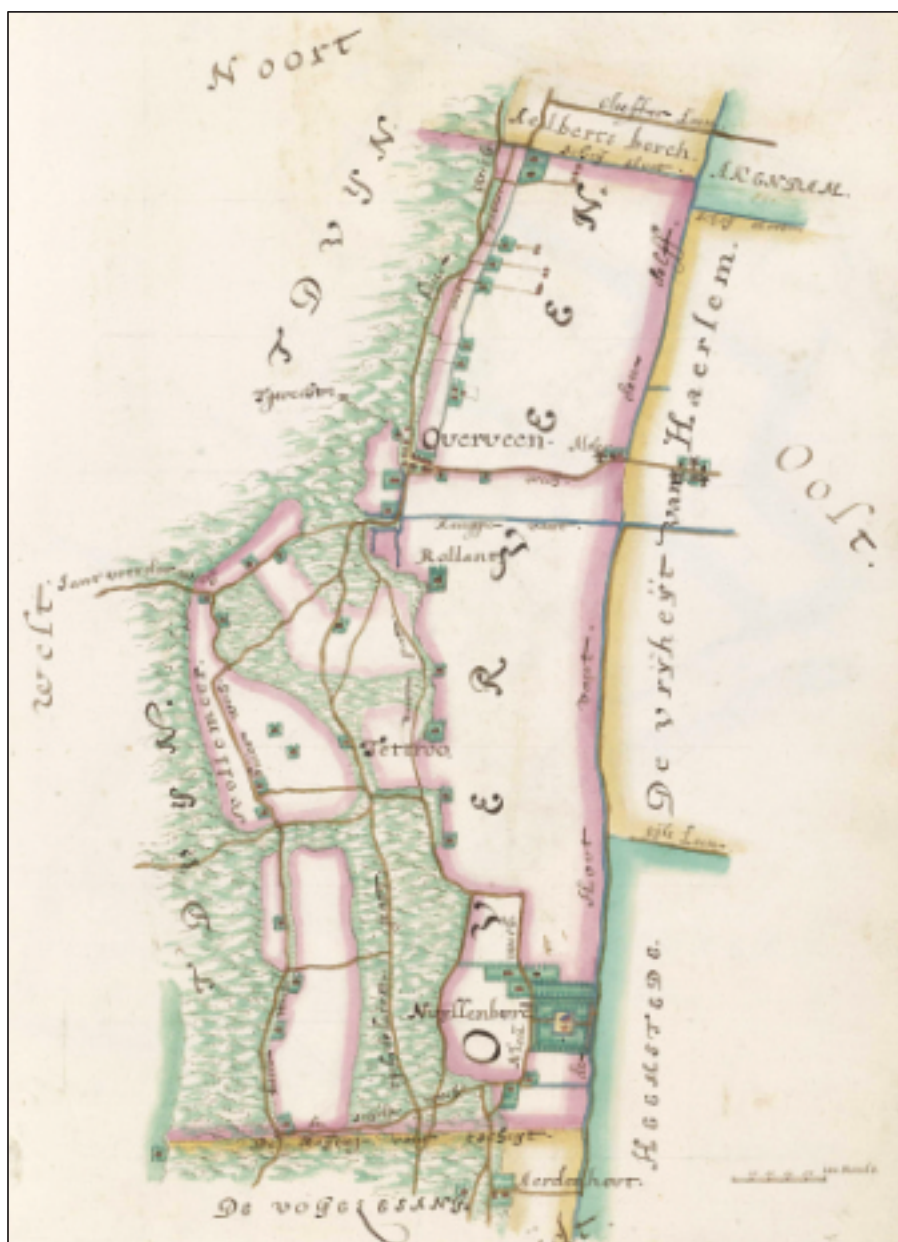
12e eeuw

Voor of in de 12e eeuw werd vanuit het noorden de Delft gegraven, die afwaterde naar het (Oer)IJ. Vanuit de Delft werden dwarssloten gegraven om het veen verder te ontginnen. De bewoning bleef op het zand van de strandwallen, evenals de akker- en tuinbouw op de geesten (eveneens op de strandwallen). Het veengebied werd vooral gebruikt voor veebeweiding en als hooiland. Uit de toponiemen blijkt ook dat er veel bos is gerooid, vnl in de 12e eeuw (Brederode, Tetterode, Rolland, Berckenrode, Eikenrode etc), waarna op deze plaatsen vaak kastelen of kasteelhoeves werden gebouwd vanwaar uit de omgeving werd benut. In onze regio ontstonden zo de “ambachtsheerlijkheden” Tetterode (dat

◀ **Figuur 2.** Landschapsofbouw rond de IJmond, anno 1350. De rode stip geeft de huidige locatie van Buytentwist aan. Bron Diederik Aten in lit 2.

▼ **Figuur 3.** Heerlijheidsambacht Tetterode anno 1615, Balthasar Floriszoon van Berckenrode.

later Overveen werd genoemd) en “Aelbertsberg”, waarvan de kasteelhoeve naar een familienaam later Huis te Bloemendaal werd genoemd.

Één gemeente

Toen in 1795 in de Franse tijd het stelsel van ambachten en heerlijkheden werd afgeschaft en Vogelenzang, Tetterode en Aelbertsberg werden samengevoegd tot één gemeente werd daarvoor de naam Bloemendaal gekozen.

Maar terug naar de late middeleeuwen: ten zuiden van de Kleverlaan lag de Scheijsloot, de grens tussen de twee ambachten. Zie de hierbij afgebeelde kaart van de ambacht Tetterode (fig.3). Zo'n grenssloot werd in oud-hollands een twist of twisk genoemd. De eerste percelen voorbij de Scheijsloot werden – vanuit Aelbertsberg gezien – gezien als “over de grens” = Buytentwist. Maar daarover meer in deel 2 als we het gaan hebben over het ontstaan van de blekerij met diezelfde naam.

Piet Veel

Bronnen:

- Schematisch geologisch profiel over Haarlem, Jan de Jong en Wim Bosman, Haarlems Bodemonderzoek 30, 1997
- Atlas van het Oerij, redactie Bert Buizer, Piet Veel en Hans van Weenen, Uitgeverij Noord-Holland, 2018
- Stroom in Zuid-Kennemerland, K.J. Kan, Bloemendaal, 1993

Droevig nieuws

Helaas zijn 2 tuinleden ons dit jaar op Buytentwist ontvallen.

Helga Don,
partner van Gilles Combrink,
van C 04,

Jan van Bergen,
echtgenoot van Hanneke van
Bergen, van B 07.

Allebei werden ze zeer gewaardeerd door iedereen op de omringende tuinen, ze leverden een enthousiaste bijdrage aan de werkbeurten, ze zullen door velen gemist worden op Buytentwist.

▲ Het moge duidelijk zijn dat de stekjestafel alleen gebruikt mag worden voor stekjes.

De stekjestafel, een succes!

De stekjestafel naast het kruiwagenhok voorziet duidelijk in een behoefte: er wordt veel aangeboden en de meeste plantjes vinden snel een nieuwe liefhebber. Toch zijn er een paar dingen die we graag onder uw aandacht brengen. De stekjestafel is alleen bedoeld voor stekjes en planten (graag met namensticker) die u over heeft, en niet voor plastic potjes die u kwijt wilt. Tot nu toe heeft een lid van onze werkgroep de potjes mee naar huis genomen om ze weg te gooien, maar dat is natuurlijk niet de bedoeling. Graag zelf

weggooien. Of ze aanbieden via het prik-bord, dat boven de stekjestafel hangt. Als uw stekjes en planten na een week nog niet zijn meegenomen, wilt u ze dan weer terugnemen? En als u grote planten of struiken in de aanbieding heeft, wilt u dat dan via het prikbord doen? Als u zaadjes in de aanbieding heeft: die kunnen in de ladenkast in het kruiwagenhok.

Atie van Bockxmeer
Werkgroep Natuurlijk Doen!

Oproep! Kom ons team versterken!

Voor de Tuinspiegel zoekt de redactie een eindredacteur.

Zijn of haar taak is het organiseren van artikelen door contact te hebben met de leden van Buitentwist. De artikelen, geschreven door de leden zelf, kunnen over allerlei onderwerpen gaan die interessant zijn voor de leden: zaaitips, grondverbetering, insecten op de tuin, informatie over planten, kweekmethodes, interviews met andere leden. Ook zal de redacteur de eindredactie doen, d.w.z. de tijdige aanlevering van de artikelen in de gaten houden, liefst met bijbehorende foto's, en de teksten controleren. De Tuinspiegel komt vier keer per jaar uit. Je werkt samen met de twee andere leden, Erik Kwant en Yvonne Clason, aan het mooiste moestuinblad van Nederland. Kom eens praten over het redactiewerk en meld je aan via secretaris@buytentwist.nl

De redactie van de Tuinspiegel

Oproep kopij

De redactie roept alle leden van Buyten-twist op om medetuinders deelgenoot te maken van je ervaringen, passies en ergerissen. Met andere woorden: stuur kopij en/of een mooie foto met bijschrift naar de redactie!

Je bent zelf verantwoordelijk voor de inhoud van je tekst. De redactie behoudt zich, zonder opgaaf van redenen, het recht voor een stuk niet te plaatsen. Inhoudelijke wijzigingen vinden plaats in overleg met de auteur. Aanleveren als

Worddocument (platte, onbewerkte tekst).

Illustraties en foto's dienen als apart bestand meegezonden te worden, liefst met een kort verklarend bijschrift of informatie voor de lezer.

Kleurenfoto's moeten de hoogste resolutie hebben of **minimaal 150 pixels/inch** zijn. **Bestandsformaat jpeg**. Kopij, die op een andere manier wordt aangeleverd, kunnen we niet plaatsen. Reacties per E-mail: **y.clason@kpnmail.nl**

De deadline voor het insturen van kopij voor de Tuinspiegel van februari 2024 is

10 januari 2024

Distributie van de Tuinspiegel

Men kan een nieuw nummer meenemen uit de Tuinspiegel-box aan het clubhuis.

Het verschijnen van een nieuwe Tuinspiegel zal worden aangekondigd op de mededelingenborden op de tuin en via een algemene mail

Rectificatie

In het vorige nummer (aug. 2023) is er bij het verhaal over de slootkant wat misgegaan met de bijschriften van de foto's. Die waren verwisseld. Hierbij nogmaals de foto's en de daarbij horende bijschriften. U ziet hoe de slootkant er in de zomer kleurrijk bijlag! **De redactie.**

◀ **Hooiland.** Een stukje slootkant wat de soortenrijkdom illustreert. Een zoekplaatje voor de liefhebbers: kunt u ze herkennen? Te zien zijn o.a.: Waterlelie, Gele lis, Grote egelskop, Echte koekoeksbloem, Grote ratelaar, Rode klaver, Kamgras, Gestreepte witbol, Reukgras, Gewone hoornbloem, Scherpe boterbloem, Smalbladige weegbree, Moerasrolklaver, Heermoes, Lidrus, Rood zwenkgras, Breedbladige weegbree, Penningkruid. Veelkleurig vergeet me nietje en wellicht is dit nog niet alles!

▲ **Collage 1.** Smalbladige Weegbree, Grote ratelaar, Moerasrolklaver, Scherpe boterbloem en Rode klaver. Zie de tekst voor korte beschrijvingen.

▲ **Collage 3.** Kattenstaart, Moerasaspire, Gele lis en Kruizuring.

▲ **Collage 2.** Gewone hoornbloem, Rood zwenkgras, Veelkleurig vergeet me nietje, Rood zwenkgras (ws), Kleine klaver en Zachte dravik. Zie de tekst voor korte beschrijvingen.

Bodem, spitten en wormen

Wormen spelen een grote rol bij natuurlijk tuinieren. Vorig jaar hebben we een eerste verkenning gedaan in een paar tuinen in ons Buytentwist (zie Tuinspiegel...). Dit jaar zijn we hier dieper op ingaan. Hieronder een kort verslag.

Bij het meer natuurvriendelijk tuinieren is er steeds meer aandacht voor de bodem en het bodemleven. Bodemkwaliteit is de basis voor alles wat er op de tuin groeit. Bij het ecologisch tuinieren wordt het gebruik van (kunst)mest tot een minimum beperkt en wordt zoveel mogelijk ingezet op natuurlijke bodemprocessen om de vruchtbaarheid te bevorderen.

Hoe doe je dat?

Het omspitten van de bodem staat daarbij ter discussie. Was vroeger omspitten van de bodem ongeveer het eerste waar je aan dacht bij het moestuinieren, nu wordt er regelmatig gewezen op de negatieve effecten ervan. Belangrijkste negatieve effect zou zijn dat met het omspitten de bodem letterlijk op zijn kop wordt gezet en dat heel veel bodemorganismen daar niet tegen zou kunnen. Daardoor zou de bodem ecologisch niet goed meer kunnen functioneren.

Bodemconditie

Wormen spelen bij het beoordelen van de conditie van de bodem een grote rol. Als er veel wormen zijn, is de bodem ecologisch gezien goed. Zo is de vuistregel. Dit soort zaken wordt door een aantal medetuinders van Buytentwist regelmatig besproken. En we kwamen er niet helemaal goed uit: wel of niet spitten en hoe nodig zijn de wormen? Duidelijk is dat wormen gangen maken en organisch materiaal verteren en daarmee de bodemstructuur, vochthuishouding en bodemvruchtbaarheid kunnen verbeteren. Maar omspitten geeft ook voordelen: het onkruidzaad wordt naar onder gebracht en de grond wordt lekker zacht en droogt wat en warmer daardoor wat eerder op in het vroege voorjaar.

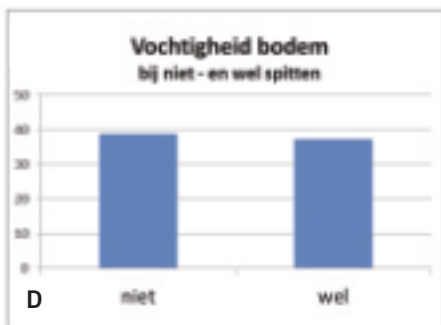
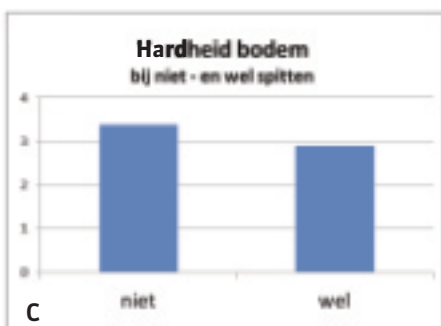
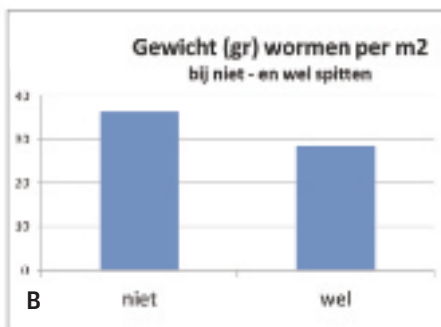
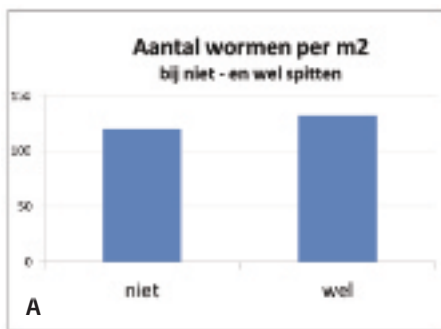

▲ Frans en Dick nemen een bodemonster. Op de achtergrond Anne en Christina.

Onze vraag was daarom: hebben de wormen echt te lijden onder het spitten?

Vorig jaar hebben we tuinen die wel – en niet omgespit worden, eenmalig met elkaar vergeleken. We vonden nauwelijks verschil. Dit jaar zijn we verder

gegaan en hebben nu op drie momenten een vergelijking gemaakt: in april, mei en juni. Acht tuinders hebben er aan meegedaan. Het heeft in ieder geval een aantal heerlijke, gezellige en leerzame ochtenden opgeleverd.

▲ **Figuur 1.** Vergelijking van niet – en wel gespitte bodems.

We hebben onder meer gemeten:

- De hardheid van de bodem (met een officiële penetrometer)
- De bodemvochtigheid (van de bovengrond, 0-6 cm; met een officiële vochtmeter)-Het aantal wormen (in een monster van 20x20x20 cm) en dat omgerekend naar 1m2

Wat hebben we gevonden?

In figuur 1a is het gemiddelde aantal wormen bij niet – en wel spitten naast elkaar gezet. Zoals je kunt zien is het verschil klein: 120/m2 bij niet- en 132/m2 bij wel spitten. Dit is het gemiddelde over alle tuinen; natuurlijk waren er

▲ Vlnr: John, Marianne, Frans, Hetty en Christine zoeken de monsters uit op wormen.

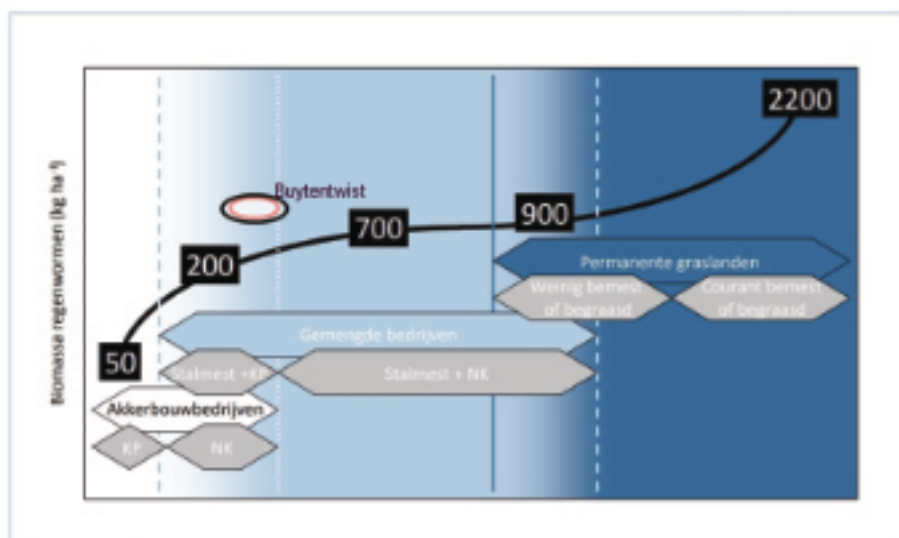
tussen de tuinen wel verschillen, maar die bespreken we hier niet. Wat betreft het gewicht aan wormen per m2 ligt het net andersom: bij de niet gespitte bodems ligt dat wat hoger dan bij de gespitte: 36 gram/m2 bij de niet gespitte en 28 gram/m2 bij de wel gespitte (dat komt overeen met 360 en 280 kg wormen per ha).

Hardheid bodem

Hoe zit het met de hardheid van de bodem en de bodemvochtigheid? Daar zien we bescheiden verschillen: de gespitte bodems zijn minder hard: 3,4 voor de niet gespitte bodems en 2,9 voor de wel gespitte (figuur 1c). Wat betreft vocht zien we een klein verschil: de bodemvochtigheid is 39% bij niet – en 37% bij wel spitten (figuur 1d). In alle gevallen zijn de verschillen

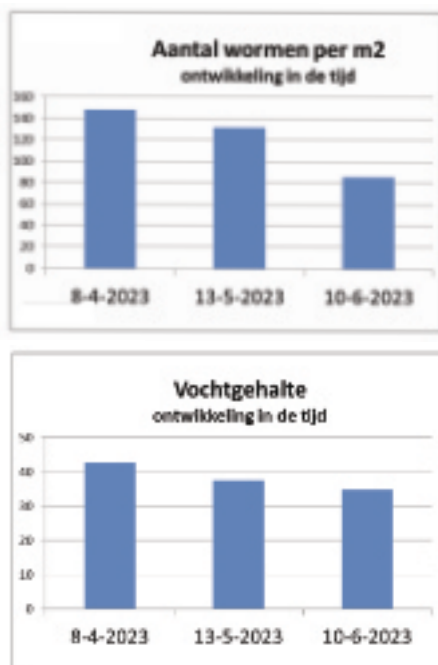
tussen wel spitten en niet spitten dus klein. We zien dat de bodem door het spitten zachter wordt en ietsje minder vochtig. Dat was wat we ook mochten verwachten. Maar bij de wormen was het gemiddelde juist omgekeerd aan de verwachting: gemiddeld vonden we in de gespitte bodem meer wormen dan in de niet gespitte! Bij het niet spitten waren ze wel zwaarder!

Nu zijn de verschillen niet erg groot, maar in ieder geval lijkt het erop dat het spitten niet dramatisch slecht is voor de wormen. Hun aantal neemt niet af, al blijven ze wel wat lichter. Het gevoel was dat het aantal wormen in onze tuinen over het algemeen gering was. We hadden er meer verwacht. Ik heb in de literatuur gekeken wat elders zoal wordt gevonden. In figuur 2 staat een mooi overzicht.▶

Figuur 2 Te verwachten biomassa van regenwormen in functie van de bedrijfsvoering. Geploegde akkers (KP) zonder dierlijke bemesting kunnen slechts minimale regenwormpopulaties in stand houden. Akkers die niet-kerend bewerkt worden (NK) en/of regelmatig dierlijke mest worden toegediend kunnen grote regenwormpopulaties in stand houden. Bemerkt dat de figuur slechts richtgetallen geeft waar individuele landbouwpercelen kunnen van afwijken.

Bron: Dieper graven naar het belang van regenwormen in duurzaam akkerbeheer. J. Valckx e.a., 2003.

▲ **Figuur 3.** Ontwikkeling in de tijd

Daaruit blijkt dat de tuinen op Buytentwist het niet slecht doen. Bij ons vonden we ongeveer 280-360 kg wormen per ha. Dan zitten we duidelijk boven de akkerbouwbedrijven en bij gemiddelde gemengde bedrijven. Ontwikkeling gedurende het seizoen. Vorig jaar hadden we alleen in april gemeten. We wilden weten hoe de wormenstand zich gedurende het seizoen ontwikkelt. Komen er meer naarmate de gewassen hoger opgroeien? In figuur 3a is te zien dat het

▲ Alles wordt zorgvuldig genoteerd door Herma.

gemiddeld aantal wormen lager wordt naarmate het seizoen vordert. In april een kleine 150 per m2 en in juni is dit teruggelopen tot rond de 85. Bijna een halvering! Dat hadden we niet

▲ Rijke opbrengst: de wormen uit één bodemonmonster van 20x20x20 cm uit de tuin van Piet.

verwacht! Een mogelijkheid is dat de bovenste bodemlaag met het mooie weer wat droger wordt en voor wormen wat minder aantrekkelijk. De vochtmetingen laten inderdaad zien dat het droger wordt: van 43% in april naar 35% in juni.

Het bemonsteren en meten van de wormen vonden we interessant, maar we moeten toegeven dat we ze nog lang niet begrijpen. Om na te gaan of het aantal in de herfst weer toeneemt, gaan we 14 oktober nog een keer meten. Wil je weten hoe het in jouw tuin met de wormen zit? Sluit je aan bij de volgende keer.

Dick Melman

Boekbespreking

In de Moestuyn met Wim Lybaert

In de bibliotheek kwam ik het 2e moestuinboek van Wim Lybaert tegen. Deze Belg moestuinert al zolang hij het zich kan herinneren, van kindsaf aan. Op de Belgische TV waren er een aantal jaren geleden twee leuke en interessante programma's van hem te zien: De moestuin volgens Wim, en Het Goeie Leven. Volgens Wim kan namelijk iedereen moestuinieren. In dit nieuwe boek beschrijft hij hoe hij een jaar lang moestuint in de prachtige moestuin van Kasteel Hex en tegelijk aan dit boek werkte. In hoofdstuk 1 volg je een jaar lang wat er in alle seizoenen gebeurt. In hoofdstuk 2 gaat het over de 10 stappen, moestuinvaardigheden volgens Wim, om een mooie moestuin te maken. In hoofdstuk 3 vind je de alfabetische Groente-

gids, met essentiële informatie voor beginners, die je als ervaren moestuinder ook vaak nog even raadpleegt. Wim geeft daarnaast bij iedere groentesoort ook tips voor de "gevoerde" moestuinder, meestal met meer tijd, die vindt hier extra's over zaaien, bijzondere soorten en bewaartips. Hoofdstuk 4 gaat over kruiden, waarbij hij de groene en houtachtige kruiden apart behandelt. Kleinfruit en fruitbomen komen in hoofdstuk 5 aan bod, waarbij ook de snoei van verschillende soorten fruitbomen helder uitgelegd wordt. Het boek is goed leesbaar, maar vooral enthousiasmerend, ook door de vele mooie foto's.

Yvonne Clason

■ **Uitgeverij Manteau/ Standaard Uitgeverij nv**
ISBN 978 90 223 37950
■ www.newbookcollective.com
■ 40 Euro

Tijgerspin

Op dinsdag 26 september trof ik in onze tuin (B31) een Tijgerspin aan. Ze worden ook wel eens Wesp spin genaamd naar het geel-zwart gestreepte lijf. Deze grote spinnensoort komt sinds een jaar of 20 in ons land voor en komt uit zuidelijke streken. Ze maken een web met een kenmerkende verticale witte zigzagbaan boven en onder het midden. De functie daarvan is nog onbekend. Wat wij zien zijn altijd vrouwtjes. De mannetjes zijn veel kleiner, vallen dus minder op, en als zij volgroeid zijn gaan ze op zoek naar een vrouwtje om mee te paren. Als dat gelukt is, worden ze gelijk opgegeten door haar. Dat is wat rigoureuus, maar zo dragen ze in tweede instantie ook bij aan de vorming van het broed en het scheelt discussie over de invulling van de ouderlijke taken. Ik had ze al eerder in de duinen gezien, maar nog nooit op mijn tuin.

Piet Veel

Tuinschets van Truus Hofstra

We hebben zoveel pompoenen dit jaar!
Elly draagt er drie tegelijk!

De klimpompoenen hangen al een hele tijd als een feest-slinger in onze tuin. Hartelijke groet, Truus

24 September 2023

Jubileum Oogstborrel

Op zondag 24 September, na een week met heel veel regen, scheen de zon de hele dag volop. In het kruiwagenhok was er thee, koffie en zoete hapjes, waarbij de taartjes met 75 jaar Buytentwist er op het opvallende middelpunt vormden.

De feestcommissie had voor deze extra feestelijke middag een aantal kramen georganiseerd en die waren versierd met opvallende feestslingers.

▲ Boeketten van Anneke van der Werff

▲ Zelf stoffen bedrukken met kleurstoffen van bloemen

▲ De feestcommissie wordt bedankt

▲ Dick Melman vertelt over het Heilig boontje

Bedrukte stoffen

Drukbezocht was de kraam waar leden met elkaar stoffen konden bedrukken door bloemblaadjes tussen lagen textiel te betimmeren. Bij een andere kraam, waar het dringen was om de verschillende zelfgemaakte soepen, sappen en chutney's te proeven, kon je de recepten meenemen.

Boeketten en Heilige boontjes

Anneke van der Werff maakte weer haar prachtige boeketten, van door de leden zelf geplukte bloemen. Bij weer een andere kraam kon je de weging van de Heilige Boontjes wedstrijd volgen (zie elders in dit nummer). Net buiten het toegangshek stond De mobiele slijperij,

waar je je gereedschap en grasmaaiër kon laten slijpen, veel leden maakten van deze gelegenheid gebruik. En via een serie prachtige posters werd het 75-jarig Jubileum van tuinbouwvereniging Buytentwist nog extra in het zonnetje gezet. Aan het eind van middag was er een heel gezellige oogstborrel, met veel zelfgemaakte borrelhapjes. De supergezellige zithoek bestond uit stobalen.

Feestcommissie

De feestcommissie, bestaande uit | Marianne Narold, Ella de Gelder, Helma Meeuwissen, Yvonne Clason en Erik Kwant werd bedankt door onze voorzitter Hetty, voor het vele werk tijdens het Jubileum-jaar. Zij vermeldde ook dat

zowel de gemeente Bloemendaal als de AVVN grote aandacht gaven aan ons jubileum.

Yvonne Clason

▲ De boeketten-kraam van Anneke van der Werff

Foto's John Peters en Atie van Bockxmeer

▲ Els Snel met haar Heilige boontjes oogst

Jubileum lied

Dit lied, gebaseerd op Het Dorp van Wim Sonneveld, kreeg een prachtige tekst van Atie van Bockxmeer, en werd door iedereen meegezongen op 24 september.

Thuis heb ik altijd bloemen staan
Die komen bij mijn tuin vandaan
Mijn fijne tuin op Buitentwist
Dat stukje grond in Overveen
Ik ga er bijna dagelijks heen
'T is wat je op vakantie mist

Een vroege morgen in April
Het is er dan zo heerlijk stil
Je hoort de vogels kwinkeleren
Je hark
Je schuur
En de natuur
Wat zou je verder nog begeren?

En langs het tuinpad naar mijn
schuurtje
Zie ik de kamperfoelie staan
Ik ruik de geur en weet heel zeker
Hier ga ik nooit, nee nooit vandaan

Des winters denk je alvast na
Waar zaai ik straks mijn kropjes sla
En waar mijn zonnebloemen?
De wortels, Amsterdamse Bak,
De piepers, goedgekeurd door NAK
'T is haast teveel om op te noemen

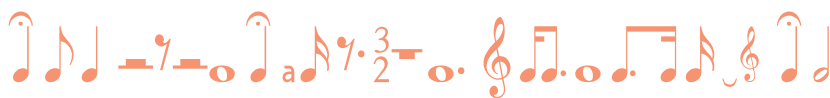
De kapucijners, prei en kool
De dahlia, de gladiool
De bonen aan hun stokken
Je kan niet wachten op de dag
Dat je in gedachten zaaien mag
Een zonnestraal, je bent vertrokken

En langs etc

De tuin ligt in een gouden gloed
'T is Augustus, overvloed
Een laatste warme dag
De pronkers zijn nu echt geplukt
Hardnekkig onkruid uitgerukt
Je hoort een verre donderslag

Soms ging het goed, soms ging het
fout
Het was te warm, het was te koud
Maar je blijft optimist
Het volgend jaar tuinier je weer
Zo gaat het immers keer op keer
Op mijn geliefde Buitentwist

En langs etc.

Evelyn had

aanvankelijk geen verstand van tuinieren

Overveen 24 september

Het is vandaag het 75jarig jubileum van moestuinvereniging Buytentwist in Overveen. Op de tafel in het verenigingsgebouw lachen allerlei heerlijkheden je smakelijk tegemoet. Zo ook de druivengelei van Evelyn Stegeman, die ik even later ga interviewen.

Druivengelei met port en kruiden, heerlijk in combinatie met oude of schapenkaas van Kees de kaasboer.

Evelyn blijkt een enthousiaste vertelster, met het hart over alles wat haar bezighoudt op de tong. Misschien komt dit temperament door haar Indonesische, Javaanse/Schotse (McDonald) achtergrond. Vol vuur vertelt ze over de heerlijke rijsttafels, die ze graag nog steeds, samen met haar zus, voor de familie maakt. En haar bezoeken, samen met haar zus, aan de Pasar Malam zijn ieder jaar vrolijke en mooie dagen. Ontmoetingen met familie, vrienden en vooral ook het heerlijke eten wat daar wordt aangeboden. Helemaal senang voelt Evelyn zich hier. Ze spreekt zo vaardig en vlot, dat mijn langzame brein het nauwelijks bij kan houden en niet alles de eerste keer genoteerd kan worden. Een tweede gesprek volgt een weekje later, nu bij haar thuis, met geluidsopnamen. Thuis en moestuin zijn namelijk onlosmakelijk met elkaar verbonden, ondanks de 100 a 200 meter die er tussen ligt. Evelyn was de vrouw van Hans Stegeman, een goede bekende van veel tuinders hier op Buytentwist. Hans had de

tuin 28 jaar onderhouden. Daarnaast runde hij een winkeltje in het verenigingsgebouw met duurzame producten. Evelyn kwam er zo halverwege de jaren erbij. Eerst sporadisch, vanwege een druk lopende praktijk voor alternatieve geneeswijzen. De laatste 14 jaar echter heeft zij het heft in handen genomen van de moestuin. Hans werd ernstig ziek en zijn inzet werd met de jaren minder. Uiteindelijk verloor Evelyn hem. Tijdens ons eerste gesprek zitten we samen op een bankje voor haar schuur. Vol trots vertelt zij dat deze schuur samen met Hans is gebouwd en dat zij hem geschilderd heeft met de door haar gekozen kleuren. Ook het bankje waarop we zitten is smaakvol getint.

Geïnspireerd door haar vader

Evelyn vertelt dat ze aanvankelijk geen verstand van tuinieren had. Uit haar jeugd herinnert ze zich haar vader, die veel tuinierde. Zij liet zich hierdoor inspireren. Zij begon met de achtertuin bij hun woonhuis, waar ze de beginse-len van het tuinieren leerde, terwijl

Hans hoofdzakelijk de moestuin ontwikkelde. Van lieverlee raakte Evelyn steeds meer betrokken bij de moestuin. Er kwam een kas op de tuin, een cadeau voor Hans zijn 65e verjaardag van haar. Hoofdzakelijk tomaten, druiven werden hierin geteeld. Helaas deed de druif het niet zo goed. Teveel vocht. Niet getreurd, want thuis doet de druif het prima. Belangrijk, omdat Evelyn hiermee dat heerlijke recept heeft ontwikkeld.

Thuis voorzaaien

Thuis wordt er ook nu nog steeds voorgezaaid boven de convectorbak, een verwarmings element, waarboven bakken geplaatst worden met aarde, en glas er bovenop. Zo kan het zaad lekker broeien. Kleine plantjes komen op, die groeien dan wel te dicht op elkaar. Later worden die weer verspeend en krijgen hun eigen potje. Voorgezaaid worden vooral tomaten, komkommer, aardbeien, spitskool, bloemkool, pompoenen en zaden van planten die je volgend jaar graag ziet terugkomen.

Mix van bloemen en groentes

Naarmate de jaren verstrijken wordt het steeds meer Evelyn haar tuin. Daar waar eerst bloemkool, spruiten, boeren- en palmkool, de stevige gewassen de overhand hadden. Zo vind Evelyn nu de afwisseling met bloemen en vaste

*Een doorgeschooten
palmkool bleek uit te
groeien tot prachtige
bloemenstruik met
feeërieke bloempjes.
Genieten. Zo mooi!*

planten heel plezierig. Een doorgeschooten palmkool bleek uit te groeien tot prachtige bloemenstruik met feeërieke bloempjes. Genieten. Zo mooi! De jongste zoon van Hans heeft op de Rudolf Steinerschool een boekje gebonden. Dit is het logboek van de moestuin geworden. Ieder najaar wordt er een plattegrond van de tuin getekend en een nieuwe indeling gepland om volgend seizoen te telen, rekening houdend met wat er eerder geplant en gegroeid heeft in het voorafgaande jaar.

“Met mijn handen in de aarde, het warme gevoel van binnen, sterkt mij in mijn zijn”

Daarnaast werden ook alle andere activiteiten op de moestuin hierin opgetekend.

Altijd creatief

Evelyn is bijna dagelijks op de tuin te vinden, behalve als haar kinderen en kleinkinderen haar willen bezoeken of uitnodigen. Zij heeft ook met een aantal workshops op Buytentwist meegedaan. Zo is zij inmiddels bedreven geworden in het maken van sprookjesachtige insectenhuisjes van klei. Huisjes waar insecten eventueel in kunnen overwinteren. Voor Evelyn een creatieve bezigheid in de winter naast

het acryl gieten, een manier van schilderen wat door verschillende technieken gemaakt kan worden. Kijk op pinterest om deze techniek te zien.

Tot slot, na 14 jaar alleen op de tuin. Het is fijn op de tuin “met mijn handen in de aarde, het warme gevoel van binnen, sterkt mij in mijn zijn”. Aldus Evelyn Stegeman.

Tekst en foto's Jeannette Kuiper

Hemelse Heilige boontjes,

Op het Oogstborrelfeest van 24 september bereikte de jaarlijkse tuinwedstrijd haar hoogtepunt met de uitreiking van de Lambert Dijkhuizentrofee 2023. Het ging dit jaar om de teelt van Heilige boontjes, een gewaardeerd lid uit de categorie Vergeten Groenten. Wie had het hoogste gewicht aan droge bonen? Daar ging het om. Eind april werden aan de deelnemers 20 bonen verstrekt die ermee aan de gang konden gaan.

Heilige boontjes?

Wat zijn heilige boontjes en waarom heten ze zo? Ik had er bij de oogstborrel een verhaal over verteld en verschillende vroegen me om het in onze Tuinspiegel op te schrijven. Dat doe ik met plezier.

In de gesproken taal is een heilig boontje geen compliment. Daar wordt vaak iemand mee bedoeld die zich goed voordeet, maar die het eigenlijk niet is, schijnheilig dus. Als je gaat zoeken dan blijkt het woord afkomstig uit de tijd van wees-

▲ De inzendingen

huizen, waarvan de kinderen in bonte klederdacht rondliepen; bont onder meer voor de herkenbaarheid. Die kinderen werden, als ze kattekwaad

uithaalden, wel 'Heilig Bontjes' genoemd. Later is dat verbasterd naar Heilige Boontjes.

Verhalen rond Heilige boontjes

De term heilige bonen werd ook wel gebruikt rond het feest van de Driekoningen (6 januari). Vroeger (en dan hebben we het over de middeleeuwen) waren bonen wat aardappels nu zijn: het hoofdbestanddeel van het warm eten. Na de kerstdagen was er een periode van 12 dagen dat je geen bonen mocht eten en dat stopte met Driekoningen. Op die dag werd er een boon, de heilige boon, meegebakken in krentenbrood. Wie de boon in zijn stuk brood had was de koning. De koning, ook wel bonenkoning genoemd, mocht bepalen wat er die dag werd gegeten. Dat gebruik komt nu ook nog

▲ Een heilig boontje

▲ De jury deelt haar bevindingen

▲en de winnaar is Jaap van Dorp met 757 gram (droog gewicht) boontjes!

wel voor (bij ons thuis ging het dan om Jan-in-de-Zak, waar de boon in werd verstopt). En dan komen we tenslotte uit op ons heilig boontje. Dat is een witte boon, waar rondom de navel een afbeelding staat. Die afbeelding doet denken aan een monstrans. Een monstrans is een gouden of zilveren houder waarin in katholieke kerken een hostie wordt bewaard. Deze tekening wordt ook wel herkend als een engel, een adelaar of een soldaat met volle bewapening, maar vandaag houden we het op de monstrans. Daarover gaat het verhaal dat een boer zijn akker ploegde en dat zijn paard op een gegeven moment niet verder wilde. Wat de boer ook deed, het paard weigerde verder te ploegen. De boer onderzocht waardoor dat zou kunnen komen. Hij trof onder het paard een juten zak aan. In die zak bleek een bemodderd voorwerp te zitten wat na schoonmaken een monstrans bleek te zijn. Hij ging met de monstrans naar de pastoor, die er zeer mee in zijn nopjes

was. Die pastoor kon een en ander wel verklaren. Een voorganger van de huidige pastoor had hem verteld dat tijdens roerige tijden er soldaten waren geweest die kerken plunderden. Die pastoor bracht zijn spullen in veiligheid door ze in de akker te begraven. Daarna vergetelheid, tot het paard er op stuitte. Het grootste wonder trad daarna op. De boer zaaide de akker in met bonen. En toen hij aan het eind van de zomer zijn bonen oogstte, bleken de bonen die op de bewuste plek stonden gemerkt te zijn met de afbeelding van een monstrans. En die boontjes werden

Heilige boontjes genoemd. Niet als scheldwoord, maar als eerbetoning. En zo is het heilige boontje tot ons moestuiniers gekomen.

De wedstrijd van afgelopen jaar.

Ruim dertig tuiniers hebben zich aangemeld. Ieder is op zijn manier aan de slag gegaan. We werden daarbij aanvankelijk op het verkeerde been gezet, ►

Deze prachtige award heeft Elly gekregen, voordat de prijsuitreiking plaatsvond, van ons nichtje Alicia Hofstra. Alicia zit inmiddels al in het derde jaar van de akademie. Ze werkt beeldend & o.a. met stoffen en poppen. Ze staat er voor open om voor volgend jaar ook iets te maken. Alicia vond dat Elly deze moest winnen. Elly is er heel blij mee.
Truus Hofstra

omdat ze geleverd waren als stokbonen, terwijl de leverancier later aangaf dat het om stambonen ging. Voor sommigen betekende dat een verstoring van hun tuinplan. Enfin, er ging een lange zomer overheen waarbij ieder zijn/haar zorg besteedde aan de bonenteelt. Ik beschikte zelf maar over 10 bonen. Omdat ik ze gedeeld had met een tuinder die bij de uitdeling achter het net gevestigd was. Van de tien kwamen er vijf op. Daar moest ik het mee doen. Vanaf 21 augustus ben ik begonnen met oogsten, toen waren de eerste peulen rijp. Ik heb vier bonen direct vers uit de peul gewogen, uit nieuwsgierigheid hoe ze hun gewicht zouden vasthouden. Net vers uit de schil wogen ze 5,3 gram. In de loop van de tijd verloren ze het nodige vocht. Op 3 september wogen ze 4,0 gram en op 22 september nog maar 2,3 gram! Een verse boon bestaat dus voor meer dan de helft uit water! Ik voorzag complicaties bij het wegen voor de wedstrijd, als de één de bonen goed gedroogd had en de ander ze net vers uit de peulen aanbood.

De inzendingen

Op 24 september kwamen uiteindelijk twaalf kwekers met hun bonen naar de jury. Bij de overigen waren ze of helemaal niet opgekomen, of ze hadden geen fiducia in een hoge klassering. Enfin, de gewichten liepen uiteen van 73 gram tot 1020 gram. En van die laatste waren er twee! Toen de jury de bonen van deze twee inzenders met elkaar vergeleek, bleek er een aanzienlijk verschil in grootte en in vocht; van de een waren ze behoorlijk gedroogd, van de ander waren ze 'plukvers'. Toen we daarvoor corrigeerden (aan de hand van de metingen die ik had gedaan) bleek dat het geschatte drooggewicht van de een uiteindelijk op 757 gram uitkwam en de ander op 438 gram. De uiteindelijke winnaar was daarmee Jaap van Dorp. Voor hem is dit jaar de Lambert Dijkhuizen trofee! Hulde!! De inzenders hebben van de jury hun inzendingen teruggekregen. Ze kunnen ze voor een kostelijke maaltijd gebruiken. Volgens de boeken zijn ze hemels van smaak. Hoe kan dat ook anders met Heilige boontjes. Een groente om nooit meer te vergeten.

Dick Melman

Problemen met

Als je nu naar onze sloten kijkt is het haast niet voor te stellen dat we in mei zo'n overmaat aan Grote kroosvaren hadden! Toen lag het water nagenoeg vol met een deken aan kroos, maar eind juni was deze zo goed als verdwenen.

Velen van ons hebben toen met hark en schepnet het kroos meerdere malen verwijderd. Deze inzet heeft dus een schitterend resultaat opgeleverd! Of het echter allemaal onze verdienste is geweest.... Een mogelijk bestrijder is het kroosvarensnuittorretje of Azollakever (*Stenopelmus rufinus*) geweest die Grote kroosvaren eet. Deze uitheemse kever is al vanaf de 20e eeuw aanwezig in Noordwest-Europa. Het gedrag van Grote kroosvaren is onvoorspelbaar, een zeer grote populatie kan het volgende jaar verdwenen zijn. Mogelijk speelt de kever hierin een rol. Verder zakt normaal in de winter een deel van de

vegetatie naar de bodem en desintegreert. Dat lijkt bij ons al in juni gebeurd te zijn. DM.

Bemesting met stalmest, de juiste hoeveelheid

Voor de teelt van gewassen is bemesting nodig. Het mooiste is om daarvoor de eigen compost te gebruiken. Dat levert een circulaire stroom aan plantenvoeding op. Aanvullingen hierop kunnen wenselijk zijn, maar met het oog op uitspoeling van meststoffen (met name stikstof), dient dit zo terughoudend mogelijk te gebeuren. Als bemesting nodig is dan is aanvoer van ruige koeienmest een goed hulpmiddel;

Grote kroosvaren voorbij

Het schonen van de sloten houdt in dat de plantengroei en ingevallen bladeren, met aanhangende modder worden verwijderd. Het gaat erom dat de sloten het water weer goed kunnen afvoeren. Het werkje kan worden gedaan met de sloothaken die in het materiaal-schuurtje hangen. Met een net of schep-emmer kan ook goed werk worden gedaan; daarmee kan slootmodder worden verwijderd.

Je bereikt een mooi resultaat wanneer je de haak of hark door het water haalt en het materiaal op de kant legt. Na een paar dagen uitlekken kan het op de composthoop worden gebracht.

Dick Melman

► Schepemmer
en baggerbeugel

die kan het bodemleven ook ten goede komen. Als vuistregel geldt dat per jaar een halve kuub voldoende is, voor een tuin die voor de helft tot tweederde voor productieteelt wordt gebruikt. Bij achterstallige bemesting en bij tuinen die voor een groter deel voor productie worden gebruikt geldt als verstandig maximum 1 kuub per jaar. Het mooist is als die ruige mest van biologische herkomst is. Dan is de kans op antibiotica en ontwormingsmiddelen het kleinst. DM

Aandacht voor het schonen van de sloten

Zoals bekend moeten alle aan de tuinen grenzende sloten vóór 1 oktober worden geschoond. Nog niet iedereen is daar aan toegekomen. Een verzoek ditt zo spoedig mogelijk alsnog te doen.

▲ Met de baggerbeugel kun je goed schonen, wel zwaar werk

Agenda

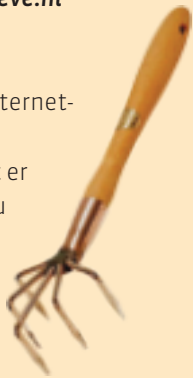
Zelf je kerstboom uitgraven

Hoe leuk is dat! Het kan in Nieuw-Vennep. Ook is het mogelijk de biologisch gekweekte kerstboom in een pot te kopen. In de grote schuur van de Decemberhoeve vindt je ook nog volop kerstaccessoires. Vanaf maandag 27 november tot en met 24 december zijn ze geopend tussen 09.00 en 17.00 uur aan de IJweg 1391 in Nieuw-Vennep.

■ www.decemberhoeve.nl

Kopersporen

Al jaren een ideaal internet-adres voor mooie tuincadeau's. Je kunt er een bijzonder cadeau van maken door het gereedschap te laten graveren. De bronzen gereed-

schappen geven door het gebruik minieme deeltjes af aan de grond, wat een gunstig effect heeft. Natuurlijk kun je bij Kopersporen ook de handige koperen plantenringen en band kopen, die echt helpen tegen slakken.

■ www.kopersporen.nl

Bio zomerbollen

Ik keek op de site van Natural Bulbs en kon met moeite kiezen. Mijn Top 5: Fritillaria Persica, met haast zwarte bloemen, drie verschillende Alliums: Azureum, intens blauw, Schubertii, met zachtlila sterretjes, Nigrum, allemaal kleine witte bloemetjes, en

Nog snel wat gereedschap laten slijpen?

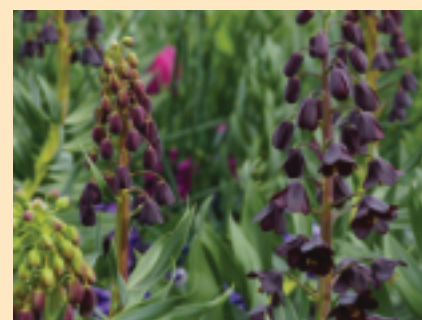
Het was een groot succes op de Jubileum Oogstborrel, De Mobiele Slijper. Hij stond op het parkeerterrein bij de ingang en had het druk. Je kunt hem bellen, tussen 09.00 en 18.00 uur, via 06-87 27 13 87, om een afspraak te maken bij je thuis.

▲ Allium Azureum

▲ Camassia Leichtlinii Sacajawea

▲ Fritillaria Persica

de witbloeiende Camassia Leichtlinii. Bestel nog snel je eigen keus, nu is planten nog mogelijk.

■ www.naturalbulbs.nl

Onmisbaar, de Tuinagenda, kies uit deze drie

De TuinSeizoen Agenda 2024 14,99

De mooie vormgeving valt me meteen op. De Agenda bevat veel praktische tips, ruimte voor notities, en een zaai- en snoei-kalender. Aan het eind van het jaar heb je een mooi archief van een heel jaar genieten in je tuin.

■ www.tuinseizoen.com

Groei&Bloeï Agenda 2024 16,95

De dikke agenda, 124 pagina's, heeft een royale indeling voor het plannen van je tuinklussen. Naast een handig week-overzicht staan inspirerende foto's, gemaakt door de lezers van Groei&Bloeï.

■ Groeï.nl

Moestuin Agenda 2024 21,50

Floor Korte, bekend van haar blog, My Stress Free Zone (haar moestuin) en als moestuinexpert bij o.a. Eigen huis & Tuin stelde deze agenda samen. In de praktische maar ook luxe agenda beschrijft ze de Do's en Don'ts van het moestuinieren. Ze geeft heldere informatie over wisselteelt en groenbemesters, zaaien, planten, en snoeien.

■ www.kosmosuitgevers.nl

